

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

תוכן עניינים

- א. מעלים היו שכר ללוים.....2
- ב. לא היה חוזר לשררה שהיה בה.....3
- ג. ...ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו ישוב למשפחתו הוא שב ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו.....3
- הדרן עלך אלו תן הגולין.....3
- פרק שלישי אלו הן הלוקין.....3
- א.ואלו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה.....4
- ב. אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר.....4
- ג.אלמנה וגרושה חייבין עליה משום שני שמות.....4
- ד.גרושה וחלוצה אינו חייב אלא משום אחת בלבד.....8
- ה.הטמא שאכל את הקדש ... והסך בשמן המשחה.....9
- ו.והאוכל נבילות ומריפות שקצים ורמשים אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו.....9
- ז.כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ... בזית.....11
- ח.באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב ... מפני שהיא כברייתה.....12
- ט.חייבי בריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין להן.....14
- י.כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות.....15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

- יא.....לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו
16.....
- יב.....חייבי כריתות לא צריכי התראה
16.....
- יג.....פסח ומילה דלית בהו אזהרה לא מייתי קרבן
17.....

דף יג.

א. מעלים היו שכר ללויים

כבר התבאר לעיל דף י. שכל ערי הלויים¹ קולטות וכל אחת מהן עיר מקלט היא, שני' (במדבר לה פסוק ו ז) וְעָלִיָּהֶם תִּתְּנוּ אֲרָבָעִים וּשְׁתֵּים עִיר. כָּל הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוֹיִם אֲרָבָעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר כֹּל הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוֹיִם אֲרָבָעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר, הקישן הכתוב כולן זו לזו לקלוט.

ומה הפרש יש בין ערי מקלט שהובדלו למקלט ובין שאר ערי הלויים, שערי מקלט קולטות בין לדעת בין שלא לדעת הואיל ונכנס בהן נקלט, ושאר ערי הלויים אין קולטות אלא לדעת, ורוצה הדר בערי מקלט אינו נותן שכר, ביתו והדר בשאר ערי הלויים נותן שכר לבעל הבית.

שכר זה שנחלקו בו התנאים יש מהראשונים מפרשים שהוא שכר הדירה שהגולה צריך או אינו צריך ליתן לבעל הבית שדר בו², ויש מפרשים ששכר זה הערים נותנות או אינן נותנות ללויים, שהגולים שוכרים מהם את הדירה³. ויש מפרשים שמחלוקת התנאים איננה על שכר דירתו אלא אם הגולים הדרים בערי המקלט צריכים לשלם מסים וארנוניות ללויים⁴.

¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ה הלכה ט

² פהמ"ש להרמב"ם שם, רמב"ם רוצח שם, הרע"ב שם, מאירי שם עמ' נט וצ"ע שם בעמ' ס שכתב את פירושו על הערים.

³ רש"י שם ד"ה מעלים.

⁴ תוס' שם ד"ה מעלים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

ב. לא היה חוזר לשררה שהיה בה

כששב הרוצה לביתו במות הכה"ג אף על פי שנתכפר אינו חוזר לשררתו שהיה בה קודם גלותו, אלא הרי הוא מורד מגדולתו כל ימיו, הואיל ובאה תקלה זו הגדולה על ידו⁵. וי"א⁶ שחוזר לשררתו.

ג. ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו ישוב למשפחתו הוא שב ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו

עבר עברי⁷ נאמר בו (ויקרא כה פסוק מא) וְשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ, שב לחזקה שהיה בה, שאם היה בהן אינו מפסיד כהונתו, ואינו שב לשררה שהיה בה הואיל וגנב.

הדרן עלך אלו הן הגולין

פרק שלישי אלו הן הלוקין

⁵ רמב"ם שם הי"ד, מאירי שם כרבי הודה.

⁶ הרע"ב ז"ל סיים ואין הלכה כר' יהודה, והוא תמוה חדא, דכלל מסור בידינו הלכה כר' יהודה לגבי ר' מאיר כמו שכתב הכסף משנה ז"ל, ועוד דברישא דההיא גבי מעלין היו שכר וכו', פסק דלא כר' מאיר, ומאי שנא, וכבר נתעורר בזה התוס' יום טוב ז"ל, ולענ"ד נראה דבהא לא פסק כר' יהודה, משום דמשמעות הגמרא הכי הוי, דהא מייתי הראיה דר' מאיר דיליף גזירה שוה דישוב מיתורא דואל אחוזת אבותיו ישוב, וכמו שפירש רש"י ז"ל, ולא קאמר ולר' יהודה האי ישוב למאי אתא כדרך התלמוד בכל מקום, ומדלא קאמר הכי, ממנה למד הרע"ב ז"ל דמשום דלית הלכתא כר' יהודה בהא לכך לא חש ליה. מעשה רקח שם

⁷ רמב"ם הלכות עבדים פרק ג הלכה ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

א. ואלו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה

כל הלוקים מאתיים ושבע אותיות ר"ז וסימן להם ילקו זרים. כל לא תעשה⁸ שיש בו כרת ואין בו מיתת בית דין שלוקין עליהן אחד ועשרים ואלו הן: (א) הבא על אחותו, (ב) הבא על אחות אביו, (ג) הבא על אחות אמו, (ד) הבא על אחות אשתו, (ה) הבא על אשת אחיו, (ו) הבא על אשת אחי אביו, (ז) הבא על הנדה, (ח) האוכל חלב, (ט) האוכל דם, (י) האוכל חמץ בפסח, (יא) האוכל ביום הכפורים, (יב) העושה מלאכה ביום הכפורים, (יג) האוכל הנותר, (יד) האוכל פיגול, (טו) הטמא שאכל בשר קודש, (טז) הטמא שנכנס לעזרה, (יז) השוחט קדשים בחוץ, (יח) המעלה קדשים בחוץ, (יט) המפטם את שמן המשחה, (כ) הסך בשמן המשחה, (כא) המפטם את הקטרת.

ב. אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר

כל לא תעשה שבתורה⁹ שאין בהן לא כרת ולא מיתת בית דין שלוקין עליהן מאה ששים ושמונה ומהם כהן שקדש גרושה ובעלה. כהן שקדש חללה ובעלה. כהן גדול שבעל אלמנה אף על פי שלא קדשה ממזר שנשא בת ישראל ובעל.

ג. אלמנה וגרושה חייבין עליה משום שני שמות

כבר התבאר במסכת סוטה דף מד. ובקידושין דף עז. עה. ששלש נשים¹⁰ נאסרו על כל הכהנים, גרושה, זונה, וחללה. ועל כהן גדול ארבע, אלו השלש והאלמנה.

⁸ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יט הלכה א

⁹ שם הלכה ד

¹⁰ רמב"ם איסורי ביאה פי"ז ה"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

כל כהן שנשא אחת מהשלש נשים אלו בין גדול, בין הדיוט, ובעל, לוקה. ואם בא עליה דרך זנות אינו לוקה¹¹, משום זונה או גרושה או חללה. וכן אם קידש¹² ולא בעל אינו לוקה. שנאמר (ויקרא כא פסוק ז) לא יקחו עד שיקח ויבעול¹³.

ואע"ג שכהן גדול הבא על אלמנה לוקה אחת¹⁴ אע"פ שלא קידש כמו שיבואר להלן, שנאמר (שם פסוק טו) ולא יחלל כיון שבעלה חללה ופסלה לכהונה, בזונה וחללה וגרושה אינו כן, שהרי הן מחוללות ועומדות קודם בעילתו. ולהלן יבואר י"א¹⁵ ששלש נשים אלו¹⁶ שוים לאלמנה לכהן גדול, שאם בעל ולא קידש לוקה אחת, ואם קידש ובעל לוקה שנים.

¹¹ שם ה"ב וחינוך מצוה רסו

¹² "והנה קידש ולא בעל לכולי עלמא אין לוקין ואני מסופק אם יש איסור בקידושי פסולות לכהונה או אפילו איסורא ליכא. ובשאר חייבי לאוין, לא מיבעיא להחולקים על הר"מ וסוברים דבעל לוקין אף בלא קידושין דלא כתיב בהו קיחה, א"כ הקידושין לא מעלין ולא מורידין, נראה פשוט דאין איסור כלל לקדש חייבי לאוין בכסף ובשטר, אלא אפילו להאומרים דאין לוקין אלא בקידושין מ"מ הקידושין בעצמן נראה דאין איסור כלל. אך באיסורי כהונה, בין לשיטת הר"מ דבעל אחר הקידושין לוקין משום לא יקח, ולשאר השיטות דלוקין ג"כ משום לא יקח ולא יחלל ג"כ, אפשר כיון דהוציא הכתוב בלשון קיחה, ואב"י סובר דעל הקידושין בעצמן לוקין, נהי דרבא פליג, מהיכי תיתי נשוי פלוגתא רחוקה לומר דלרבא אפילו איסורא ליכא, ובפרט לשון אין לוקה משמע מלקות הוא דליכא הא איסורא איכא והנה בב"מ י' ע"ב, גבי איכא בינייהו כהן דאמר ליה לישאל צא וקדש לי אשה גרושה, דאי משום בר חיובא האי לאו בר חיובא, ואי מטעם דאי בעי עביד אי בעי לא עביד וכו', נראה דהקידושין הם עבירה. ועיי"ש בתוס' ד"ה דאמר, הקשו מאי נפקא מינה אי יש שליחות הא רבא סובר קידש אינו לוקה. ותירצו שני תירוצים, א' דנפקא מינה בבעל אח"כ דלוקין אף על הקידושין כדמוכח בתמורה וכו', והשני דנפקא מינה לענין הקידושין דאי אין שליחות לאו קידושין נינהו, עיי"ש נראה משם דודאי יש איסור בקידושין לחוד, דאי לא הוי כלל איסורא מאי דבר עבירה איכא בשלח שליח לקדש, אלא על כרחך איסור דאורייתא איכא. וכן בתמורה ה' ע"ב, דמקשה הש"ס לרבא דסובר כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, והרי אלמנה לכהן גדול דרחמנא אמר אלמנה וגרושה לא יקח, ותנן כל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום, ולרבא לא יתפסו הקידושין. נראה ג"כ דאיסור איכא, דאי לאו הכי אפילו לרבא תופסין הקידושין דהוא עצמו סובר דקידש אינו לוקה א"כ מאי לא תעביד אמר רחמנא בקידושי כסף ושטר, אלא על כרחך דאיסורא איכא... ואחרי זה ראיתי להריטב"א קידושין מ"ב ע"ב [ד"ה מאי] מביא סוגיא זו דב"מ, וכתב דלפני עור לא שייך בזה דאפילו כהן עצמו לא עביד איסור כלל עד דבעיל. ועיי"ש שיטתו שפירש הסוגיא דאין שליח לדבר עבירה, נראה מדבריו בפירוש דאפילו איסורא ליכא בכהן המקדש נשים פסולות. והסוגיא בתמורה צריך לומר כיון דבעיל אח"כ עובר למפרע, עיי"ש בריטב"א ע"ה ע"א [ד"ה רבא, לפיכך שייך] אי עביד לא מהני, וצ"ע דין זה." (מנחת חינוך מצוה רסו אות ט)

¹³ עיין בחינוך מצוה רסו וז"ל "שלא ישא כהן, בין כהן גדול בין כהן הדיוט אשה זונה לאשה, שנאמר (ויקרא כ"א, ז) אשה זונה וחללה לא יקחו, ולשון קיחה משמע דרך אישות, על כן אינו לוקה עליה אלא כשנשאה ובעלה, שכן בא הפירוש שאין החיוב עד שיבעלנה"

¹⁴ שם ה"ג

¹⁵ השגת הראב"ד שם ורמב"ן קידושין עה ע"א

¹⁶ ודעתם דאם קידש לחוד אינו לוקה, אבל בעילה לחוד לוקה בכללן משום הלאו לא יחלל. וקידש ובעל חייב שנים בכל הנשים בין כהן גדול בין כהן הדיוט. והנה לפי דעת הרמב"ן [הנ"ל] שהביא הרב המגיד שם, שזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

וכן אחד ממזר שנשא ישראלית, או ישראלי שנשא ממזרת, כיון שבעלו אחר הקידושין לוקין, קידש ולא בעל אינו לוקה, בעל ולא קידש אינן לוקין משום ממזרות, שאין לך בכל חייבי לאוין מי שלוקה על בעילה בלא קידושין, אלא כהן גדול באלמנה¹⁷. וי"א¹⁸ שאפילו לא קידש חייב על הביאה לחוד.

כהן גדול שבא על אלמנה לוקה אחת, אע"פ שלא קידש, כמו שיבואר להלן. שנאמר (ויקרא כא פסוק טו) וְלֹא יִחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּיּוֹן שִׁבְעָלָה חִלְלָהּ, ופסלה לכהונה.

י"א שאפילו לא גמר ביאתו ואפילו הערה בה לוקה, כיון שהוא מוזהר שלא יחלל כשרים, לא זרעו ולא אשה ובביאתו חיללה לכהן הדיוט¹⁹. וי"א²⁰ שאם בא על גרושה, זונה, וחללה, בין כהן גדול ובין כהן הדיוט, לוקה רק בגמר ביאתו²¹, וחזרע. וי"א²² שבין כהן²³ גדול ובין כהן הדיוט חייב משום לאו זה, אף בבעל לחוד, בין באלמנה בין בגרושה או זונה או חללה.

כהן הדיוט וכהן גדול בשלש נשים לכהן גדול באלמנה לגמרי. אבל מדברי הראב"ד שם מבואר דמודה להר"מ דהלאו דלא יחלל לא שייך בשלש נשים הללו בין בכהן גדול ובין בכהן הדיוט כיון שמחוללת כבר לכהונה, רק באלמנה לכהן גדול כיון שמחללה אפילו לכהן הדיוט, אך לוקין בבעילה לבד משום ולא יחלל זרעו, דהבנים הם חללים והוא מחלל הזרע, על כן סיים הראב"ד בהשגות שם, בגמר ביאתו, עי"ש. א"כ כהן הדיוט וגדול אינו חייב על העראה בלבד כלל בלא קידושין, רק בקידושין חייב משום לא יקח, ובודאי חייב על העראה אחר קידושין דחייבי לאוין איתרבי לענין העראה ביבמות פרק הבא על יבמתו נ"ה ע"א. ועי"ש בקידושין דמבואר שם, דבגמר ביאתו חייב גם משום חילול זרעו. (מנחת חינוך שם אות א)

¹⁷ שם ה"ב

¹⁸ הרמב"ן (קידושין ע"ח ע"א ד"ה הא דאמרין)

¹⁹ ואפילו בהעראה ולא גמר ביאתו משא"כ חילול זרעו אינו אלא בגמר ביאה ומ"מ אינו לוקה משום חילול האשה לחוד וחילול זרעו לחוד כיון שהם שם אחד במעשה אחד (חינוך רעד)

²⁰ הראב"ד בהשגות שם ועיין מנחת חינוך רסו אות א שהקשה א"כ צ"ע על הרב המגיד איך כלל שיטת הראב"ד עם הרמב"ן בחדא מחתא, דלדעת הרמב"ן חייבים על שלש נשים אף בלא גמר ביאתו משום חילול דידה, אבל לדעת הראב"ד אינו חייב אלא אם גמר ביאתו משום חילול הזרע.

²¹ ומ"מ מודה הראב"ד דכהן גדול באלמנה בביאה אינו לוקה שתים אף בגמר ביאתו, אחד משום חילול האשה שנעשה בהעראה ואחד משום חילול הזרע שנעשה בגמר ביאה דאין לוקין שתי מלקיות משם אחד בביאה אחת כמבואר במגיד משנה שם ובפני יהושע קידושין עח ע"א וכן עיין בל"ת קסא

²² הלאו דחילול זרע בגמר ביאתו נראה דעת הרב המגיד דאינו חייב, עי"ש במגיד משנה שכתב הטעם דחילול זרע לא שייך אלא כשנולד הזרע (מנחת חינוך שם)

²³ רמב"ן ריטב"א ומאירי קידושין עח ע"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

קידש כהן גדול²⁴ אלמנה ובעלה לוקה שתיים אחת משום (ויקרא כא פסוק יד טו) אֶלְמָנָה וְגו' לֹא יִקַּח וְאֶחָת מִשּׁוּם וְלֹא יִתְּלַל זֶרְעוֹ בְּעַמּוּי אֶבֶל בְּקִדּוּשֵׁי²⁵ או נישואים לחוד אינו לוקה²⁶.

כל כהן²⁷ אסור מן התורה²⁸ בגרושה, לפיכך אם עבר ונשא, אפילו אינה אלא ספק גרושה²⁹, צריך להוציא בגט³⁰ בין שנתגרשה מן האירוסין בין שנתגרשה מן הנשואין. ומכין אותו מכת מרדות .

כל כהן³¹ בין גדול בין הדיוט, שנשא גרושה ובעל לוקה³². ואם בא עליה דרך זנות אינו לוקה. וכן אם קידש³³ ולא בעל אינו לוקה³⁴. שנאמר (שם פסוק ז יד) לֹא יִקְחוּ וְגו', לֹא יִקַּח וְגו', עד שיקח ויבעול.

ו"א³⁵ שאם בעל ולא קידש, לוקה אחת, ואם קידש ובעל, לוקה שנים³⁶. וי"א³⁷ שחייב על בעילתו רק אם היה גמר ביאה אבל בהעראה לחוד אינו חייב.

וכל מקום³⁸ שהוא לוקה היא לוקה וכל מקום שהוא אינו לוקה היא אינה לוקה שאין הפרש בין איש לאשה לעונשין.

²⁴ רמב"ם איסורי ביאה פי"ז ה"ד

²⁵ דהילכתא כוותיה דרבא נגד אביי בקידושין עת ע"א דבקידישין לחוד ליבא מלקות ועיין ל"ת קנט וקס האם יש איסור בקידושין עכ"פ מדרבנן בנושא גרושה או חללה וה"ה כאן

²⁶ מנחת חינוך מצוה רסו אות א

²⁷ עיין פתחי תשובה שם ס"ק א שכתב בשם שו"ת חוט השני שאדם שמוחזק בתור כהן ועכשיו רוצה לישא גרושה ומען אינו כהן ומה שהחזיק עצמו ככהן אינו אלא כדי ליטול גדולה לעצמו אינו נאמן ועיי"ש שכתב כמה מעמים לדבר

²⁸ רמב"ם איסורי ביאה פ"ז ה"ז שו"ע אבהע"ז סי' ו סעי' א

²⁹ ואפילו נתגרשה בפסולי עדות דרבנן אסורה ויוצאת אם נשאת (רשב"א בתשובה אלף קסו)

³⁰ ובניה ספק חללים ועיין ערוך השולחן אות ז

³¹ רמב"ם שם פי"ז ה"ב וחינוך מצוה רסו

³² ועיין שו"ת רע"א סי' רכא אות ד שיצא לחדש וכן הביא מהמקנה קידושין עז ע"א שאחר שקידש חייב על כל ביאה וביאה

³³ ועייזן ל"ת קנח מש"כ

³⁴ עיין בפתחי תשובה שם סוס"ק א שכתב בשם מנחת עני שבקידושין לחדר אפילו איסורא דרבנן ליכא ואם לא בעל אינו צריך כפרה והביא בשם הבית מאיר דס"ל שיש איסור דרבנן ועיי"ש שהביא מתוס' דהיישנין שמא יבעול

35 רמב"ן קידושין עה ע"א

³⁶ ועייזן ל"ת קסב בביאור השיטות שנחלקו בזה

37 השנת הראב"ד שם

38 רמב"ם שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

כלל גדול³⁹ הוא בכל איסורים שבתורה, שאין איסור חל על איסור כמו שיבואר להלן, אלא א"כ היו שני איסורין באין כאחת, או שהיה האיסור האחד מוסיף דברים אחרים על אותו האיסור, או אם היה כולל דברים אחרים עם איסור זה.

לפיכך אשה שהיתה אלמנה, ונעשית גרושה, ונעשית חללה, ונעשית זונה, ובא עליה כהן גדול אחר כך, לוקה ארבע מלקיות⁴⁰ על ביאה אחת⁴¹. לפי שהאלמנה אסורה לכהן גדול ומותרת להדיוט, חזרה להיות גרושה נוסף בה איסור, ונאסרת לכהן הדיוט, לפיכך נוסף בה איסור אחר על איסור האלמנה, ועדיין היא מותרת לאכול בתרומה, נעשית חללה, נוסף בה איסור שהרי נאסרת בתרומה, ועדיין היא מותרת לישראל, נעשית זונה הואיל ויש שם זנות שאוסרה על ישראל, אם זינתה אשתו ברצון, נוסף בה איסור אחר.

והוא הדין⁴² לכהן הדיוט שבא על הגרושה, שנעשית חללה, ואחר כך זונה, שהוא לוקה שלש על ביאה אחת, אבל אם נשתנה סדר זה אינו לוקה אלא אחת.

ומי שנתאלמנה⁴³ מאנשים הרבה או נתגרשה מאנשים הרבה אין לוקין עליה אלא אחת על כל ביאה, אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין אסורה.

אולם אם בא על ג' אלמנות או ג' גרושות, לוקה על כל אחת⁴⁴.

ד. גרושה וחלוצה אינו חייב אלא משום אחת בלבד

כבר התבאר במסכת יבמות דף כד. ובקידושין שם שחלוצה אסורה לכהן, וכן דרשו⁴⁵ (ויקרא כא פסוק ז) וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה, לרבות את החלוצה, שהיו"ו באה לרבות. וכן נמנו במשנה ובברייתא גרושה וחלוצה לכהן הדיוט בין שאר חיבי לאוין. ומכל מקום אין האיסור אלא

³⁹ רמב"ם שם הלכה ח – י

⁴⁰ ואע"ג שגרושה זונה וחללה באו לאוין כפולים בכהן גדול, מ"מ אין מלקין לכהן גדול שתי מלקיות משום כהן גדול ומשום כהן הדיוט, כי הלאוים הנוספים בכהן גדול באו לתשלום דין, כמבואר בספר המצוות כאן ועיין תוס' נזיר מ"ט ע"ב ד"ה על כל, כתבו שם לר' עקיבא דהתורה כתבה עוד לאו בכהן גדול לעבור עליו בשני לאוין וסיימו בצ"ע, נראה מדבריהם דאפשר דלוקין שתי מלקיות, ואפשר לדבריהם גם בגרושה וזונה וחללה לוקה כהן גדול שתי מלקיות, וצ"ע. (מנחת חינוך מצוה רעא אות ד)

⁴¹ ולוקה על לאוי דכהן גדול משום שקודם שנעשה כהן גדול היה כהן הדיוט ולא דוקא משום שיש בכלל כהן גדול כהן הדיוט (ערוך לנר מכות כ ע"א ד"ה ואין)

⁴² רמב"ם שם הלכה ט

⁴³ רמב"ם שם הלכה יא

⁴⁴ שער המלך, ואברהם יגל שם

⁴⁵ כאן בגמ' גם בתו"כ אמור פרשה א תחילת פרק א אות ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

מדרבנן⁴⁶, מפני שהיא כגרושה, והדרש מן הכתוב אינו אלא אסמכתא, ולא מנו אותה בין חייבי לאוין אלא באשגרת הלשון⁴⁷. ואין בה אלא מכת-מרדות מדבריהם.

איסור חלוצה לכהן לא נאמר אלא בזו שחלץ לה יבמה, אבל צרתה כשרה לכהונה. שדוקא גרושה או חלוצה אסורה, שהאיש עושה בה מעשה, מה שאין כן צרתה שלא נעשה בה מעשה⁴⁸.

כהן שנשא חלוצה, כופים אותו להוציא⁴⁹. ואין נוהגים בו קדושה לקרות בתורה ראשון, ואינו נושא את כפיו⁵⁰.

ה. הטמא שאכל את הקדש ... והסך בשמן המשחה

כבר התבאר ריש הפרק.

ו. והאוכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו

ממאה ששים ושמונה לא תעשה שבתורה⁵¹ שאין בהן לא כרת ולא מיתת בית דין שלוקין עליהן (נד) האוכל מפסולי המוקדשין, (נה) כהן שאכל בשר קדשי קדשים חוץ לעזרה, (נו) זר שאכל בשר קדשי קדשים אחר מתן דמים, (נז) זר שאכל בשר בכור, (נח) כהנת שנשאת לזר שאוכלת חזה ושוק אפילו לאחר מיתת בעלה, (סג) האוכל מעשר שני אחר שראה פני הבית חוץ לירושלים, (סד) כהן שאכל בכורים משנכנסו לירושלים קודם הנחה בעזרה, (סה) כהן שאכל בכורים חוץ לירושלים אחר שהניחו בעזרה, (סו) האוכל מעשר שני שנטמא בירושלים קודם שיפדה, (סז) טמא שאכל מעשר שני הטהור בירושלים, (סח) האוכל טבל שעדיין לא הופרש ממנו מעשר אפילו מעשר עני אף על פי שהורמו תרומותיו, (עט) האוכל מבשר נפש חיה שנגמר

⁴⁶ רמב"ם אישות פ"א ה"ז ואיסור"ב פ"ז ה"ז; מוש"ע אהע"ז ו א.

⁴⁷ רמב"ן וריטב"א מכות יג. ר"ן מגילה כו.

⁴⁸ ת"כ אמור שם

⁴⁹ מוש"ע אהע"ז סי' ו וקנר כ

⁵⁰ מג"א קבח נז, ועי' פמ"ג שם א"א ס"ק נח

⁵¹ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

דינה לסקילה אף על פי שנשחטה, (פ) האוכל בהמה טמאה, (פא) האוכל עוף טמא, (פב) האוכל דג טמא, (פג) האוכל שרץ העוף, (פד) האוכל שרץ הארץ, (פה) האוכל שרץ המים, (פו) האוכל רמש האדמה אף על פי שאינו רבה, (פי) האוכל תולעים שבפירות אחר שפירשו. (פח) האוכל נבילה, (פט) האוכל טריפה,

וכבר התבאר במסכת סנהדרין דף פג: שאסור להדיוט⁵² ליהנות מקדשי השם, בין מדברים הקרבין על גבי המזבח, בין מקדשי בדרק הבית, וכל הנהנה בשוה פרוטה מקדשי השם מעל.

וכל המועל בזדון לוקה ומשלם⁵³ מה שפגם מן הקדש בראשו. ואזהרה של מעילה מזה שנאמר (דברים יב פסוק יז) לא תוכל לאכל פשעריך... וכל נדרריך אשר תדר ונדבתריך ותרומת ירך: מפי השמועה למדו שזו אזהרה לאוכל מבשר עולה הואיל וכולו לשם והוא הדין לשאר כל קדש⁵⁴ שהוא

⁵² רמב"ם פ"א מהל' מעילה ה"א

⁵³ ועיין ערוך השולחן העתיד מעילה סי' קסו סעי' י יא שהקשה, האיד לוקה ומשלם הא קיי"ל דאין לוקין ומשלמין. והביא שבגליון הרמב"ם רצה לדחוק דהרמב"ם לצדדים קתני, לוקה במזיד ומשלם בשוגג. וכתב עליו, "ואין ממש בזה דלבד דחיקת לשונו, הרי על שוגג כתב לקמן ע"ש. ולפלא שמפרשי הרמב"ם לא עמדו בזה. אבל באמת דברי הרמב"ם ברורים וכו', דבשעה שנמל מההקדש קנאה ומתחייב בתשלומים או להחזיר מה שנמל, ומלקות לא מתחייב עד שיהנה בשוה פרוטה". וכיון שאין החיוב באותו הזמן, אין המלקות פוסק מן התשלומי וכדמוכח בכתובות ל ע"ב.

⁵⁴ ובמשנה למלך הקשה, איך ילפינן לשאר קודש הא נדריך קאי רק על עולה ושאר קדשים כשלמים ותורה הוא בכלל נדבותיך כדמוכח ברמב"ם מעשה הקרבנות פי"א ה"א וה"ד הנ"ל. ועוד הקשה, כיון דבקרא כתיב לא תוכל לאכול מנ"ל לאסור אף הנאה, ואע"ג שכל אכילה שבתורה כולל גם הנאה מלבד במקומות המפורשים כדקיי"ל בפסחים כא ע"ב "דאמר רבי אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו – אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב וכו', מ"מ אינו לוקה על הנאה כמבואר ברמב"ם פ"ח ממאכלות אסורות ה"ז ט"ז וא"כ אמאי לוקה הכא. ועוד הקשה, אמאי לוקה בשוה פרוטה הא כיון דבקרא כתיב אכילה שיעור אכילה הוא בכזית ומנ"ל שיעורא דשוה פרוטה. וכתב לתרץ, דכיון שלבשר העולה איכא לאו דכליל תהיה ולבשר שאר הקדשים איכא לאו אחר וכמבואר לעיל, א"כ אייתר לן קרא דנדרין ובאה הקבלה על זה שהפסוק הזה בא לאזהרה של מעילה שהרי לדין מעילה לא מצינו אזהרה מלבד אזהרה זו, וכיון שבדין מעילה ראינו שאינו תלוי בכזית אלא רק בשוה פרוטה, א"כ אזהרתה שילפינן מריבוי דנדרין אינו אלא בשוה פרוטה ולהכי חייב על הנאה כיון שהוא ריבוי לאזהרת מעילה ואינו פשטיה דקרא דביה כתיב אכילה. וסיים "הכלל, דלאו דכליל וגו' (נ"ל שקאי על כל שהוא כליל לאישים וכולל גם עולה) הוא על כזית ואפילו אין בו שוה פרוטה, ואפילו אימורי קדשים קלים, דמעילה אינו בפחות משה פרוטה וכן אימורי קדשים קלים לפני זריקה, מ"מ בכזית עוברים בלאו זה דכל שבכליל וגו'. ואם אכל פחות מכזית עולה ויש בו שוה פרוטה אינו עובר משום לאו דכליל רק לאו דמעילה דהוא שוה פרוטה, ובקדשים קלים אין עוברים כלל. ואם יש כזית עולה ושוה פרוטה עוברים על שני הלאוים, לאו דכליל ולא דמעילה ע"ש. הכלל, לאו זה הוא רק לאו דמעילה והוא בשוה פרוטה דוקא, ובכזית ואינו שוה פרוטה אין עובר בלאו הזה. ובשוה פרוטה ואין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

להשם לבדו, בין מקדשי המזבח בין מקדשי בדק הבית אם נהנה בהן שוה פרוטה לוקה⁵⁵. וי"א שאינו לוקה משום לאו זה.

מעל בשגגה⁵⁶ משלם מה שנהנה ותוספת חומש, ומביא איל בשני סלעים ומקריבו אשם ומתכפר לו וזהו הנקרא אשם מעילות, ושילום הקרן בתוספת חומש עם הבאת הקרבן מצות עשה.

דברים⁵⁷ שהותרו באכילה מן הקרבנות, כגון בשר חטאת ואשם אחר זריקת דמן, או שתי הלחם אחר זריקת דם שני הכבשים, אין בהן מעילה אפילו אכל הזר מאלו וכיוצא בהן, הואיל והן מותרין למקצת בני אדם ליהנות בהן כל הנהנה מהן לא מעל, ואפילו נפסלו ונאסרו באכילה, הואיל והיתה להן שעת היתר אין חייבין עליהן מעילה.

ז. כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ... כזית

הטבל⁵⁸ כיצד כל אוכל שגידוליו מן הארץ שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש ממנו נקרא טבל ואסור לאכול ממנו, הואוכל כזית⁵⁹ מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר⁶⁰, חייב מיתה

בה כזית עובר בלאו הזה, ולאו דכליל הוא בכזית דוקא, ועי"ש שהקשה על הר"מ, דלמה כתב לאו זה דלא תוכל וגו' בהלכות מעשה הקרבנות, דאינו רק מעילה, ובהלכות מעילה שם ביתו עי"ש. ובערוך השולחן העתיד שם סעי' יג כתב לתרין קושיות המשנה למלך, דדין מעילה כתיב גבי שונג (עיין מצת עשה קיה) וודאי בזדון יש איסור יותר גדול, ואמרינן במעילה טו ע"א אמר ר' ינאי מחוורתא אין חייבים משום מעילה אלא על קדשי בדק הבית ועולה בלבד. מ"מ, דאמר קרא נפש כי תמעול מעל מקדשי ה' – קדשים המיוחדים לה'. ומסיק שם דה"ק, דשאר קדשי מזבח לבד מעולה לא שמעינן ממקרא זה אלא מקרא דאי כי יאכל קודש בשגגה עי"ש. ולפ"ז בקרא זה דמעילה מפורש עולה וא"כ כשאוכל עולה יש אוהרה, וא"כ הוי כאילו כתיבא האוהרה בפרשה דמעילה על עולה ובפרשה דמעילה הא כלולה גם בדק הבית ושאר קדשים שכל מה שחייבים על השונג קרן וחומש ואשם חייבים על המזיד מלקות.

⁵⁵ רמב"ם שם ה"ג

⁵⁶ שם הלכה ג

⁵⁷ שם הלכה ב

⁵⁸ עיין בערוה"ש תרומות סי' ג סעי' ו שהביא מן הערוך שפי שטבל לשון טבלא כמו מביא טבלא מרובעת (שולחן מרובע) שכשם שאין ביכולתנו לאכול הטבלא שהוא עין בעלמא כמו כן אין בידינו לאכול הפירות קודם ההרמה והערוה"ש פירש שאולי הוא מורכב מלשון תבל הוא הנאמר בעריות והכוונה שהוא מכוער וטי"ת ותי"ז מתחלפין כידוע וכן הוא מורכב מלשון בלילה כדכתיב ויבל לחמורים (בשופטים פי"ט פס' כא ועיין רש"י מלכים א פ"ו פס' לח "בירה בול – הוא מרחשון שהעשב בלה בשדה ובוללין לבהמה מן הבית מלשון ויבל לחמורים") וגם כאן בטבל החולין והתרומה מעורבים זה בזה והאוכלם כך תבל דהיינו מכוער הוא

⁵⁹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה יט וכד

⁶⁰ וודאי אין הכוונה שאוכל החולין קודם שהופרש תרומת מעשר שהרי לא מצינו בשום מקום שצריך הישראל להמתין עד שיפריש הלוי תרומת מעשר אלא הכוונה שהמעשר עצמו הוא טבל קודם שיפריש הלוי ממנו תרומת מעשר וכן בכה"ג שאינו מפריש מעשר הוי טבל לתרומת מעשר (ערוה"ש שם סעי' יג)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטבל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

בידי שמים שנאמר (ויקרא כב פסוק טו טז) וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת קֹדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם עֹזֶן אֲשָׁמָה וְגו'. ושיעור כל אכילה מהן כזית בין למלקות בין לכרת.

אבל האוכל⁶¹ מדבר שניטלה ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא הפריש ממנו מעשרות ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני הרי זה לוקה משום אוכל טבל, ואין בו מיתה שאין עון מיתה אלא בתרומה גדולה ותרומת מעשר⁶². ואזהרה לאוכל טבל שלא הורמו ממנו מעשרות בכלל שנאמר (דברים יב פסוק יז) לֹא תֹכֵל לֶאֱכֹל בְּשַׁעֲרֶיךָ מַעֲשֵׂר דִּגְנְךָ וְגו'. וי"א⁶³ שכל שלא הופרשו ממנו המתנות המחויבות בין תרומה ותרומת מעשר בין שאר מעשרות, דהיינו מעשר ראשון מעשר שני או מעשר עני חייב מיתה בידי שמים ומלקות.

ח. באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב ... מפני שהיא כברייתה

⁶¹ שם הלכה כ כא

⁶² דזה רבינן מקרא דלא תוכל לאכול בשעריך במכות טז ע"ב ולא איתרבי אלא ללאו אבל לא למיתה בידי שמים ובהשגות הראב"ד שם כתב "סברא היא זו והיא יפה בעיני משום דכתיב בהנך קראי קדש" ועיין בכסף משנה שהקשה שהרי גם במעשר שני כתוב קודש וא"כ בטבול למעשר שני הו"ל להתחייב מיתה בידי שמים ועיין ערוה"ש שם סעי' יא שפירש "דבמקרא זה דלא תוכל לאכול בשעריך לא כתיב גבי מעשר קודש שהרי מיתה ילפינן מקרא דולא יחללו את קדשי וכו' וא"כ לא חייל מיתה רק על תרומה ותרומת מעשר דאיכרו קודש

⁶³ רש"י יבמות פו ע"א ד"ה אף מעשר ושם בתוד"ה אי מהתם בתירוצ' השני וז"ל שם רש"י מסכת יבמות דף פו עמוד א "אף מעשר ראשון טבל – ואע"ג דבדידיה ליכא מיתה חייבין מיתה על הטבל שלא הופרש מעשר ראשון ממנו וכן שם בד"ה הכי גרסינן "וקאמר רחמנא לא תיכול ואי מהתם ה"א ללאו אבל מיתה לא קמ"ל".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

כבר התבאר במסכת יומא דף פ. שכל איסורי מאכלות⁶⁴ שבתורה⁶⁵ שיעורן בכזית⁶⁶ בינוני⁶⁷ בין למלקות בין לכרת בין למיתה בידי שמים⁶⁸.

אולם זהו⁶⁹ כשאכל כזית מבריה גדולה או שצרף מעט מבריה זו ומעט מבריה זו שבמינה עד שיאכל כזית, אבל האוכל בריה טמאה שיש בה נשמה, בפני עצמה כולה הרי זה לוקה מן התורה, ואפילו היתה פחותה מן החרדל, בין שאכלה מתה בין שאכלה חיה, ואפילו סרחה הבריה ונשתנית צורתה הואיל ואכלה כולה לוקה. והוא בשלא סרחה והבאישה עד כרי שלא תהא ראויה לאדם אבל אם סרחה כל כך האוכל האסור אחר שהסריח והבאיש ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור⁷⁰

⁶⁴ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה א

⁶⁵ אכילת חלב ודם ונותר ופיגול וממא ונבלה ובהמה טמאה וניד הנשה ובשר המת להאחיל ומנע נבלות בשו"ע או"ח תפ"א כתב י"א שהוא חצי ביצה וכונתו לדעת תוס' ועיי"ש במ"ב ס"ק א "שדעת הרמב"ם דכזית הוא כשליש ביצה ועיין במ"א וביאור הגר"א מש"כ בזה ... מש"כ המחבר כזית כחצי ביצה לאו מלתא פסיקתא היא בזמנינו דיש מאחרונים שהוכיחו דביצים המצויים בזמנינו נתקטנו הרבה עד למחצה מכפי שהיו בימים הקדמונים שבהם שיערו חכמים ולפ"ז בכל מקום שהשיעור הוא כחצי ביצה צריך לשער בכביצה בזמנינו." ובמדת הביצה הבינונית שבימינו עם קליפתה נחלקו הדעות ומובא הכלבשיעורין של תורה (מהגרי"י קניבסקי וצ"ל ובס' שיעורי תורה) מהגרא"ח נאה וצ"ל (שיש אומרים ששיעורה 50 סמ"ק ויש אומרים 57.6 סמ"ק, ולשיטות שנתקטנו הביצים יש להכפיל מדות אלו, נמצא מדת הביצה לשיטה אחת 100 סמ"ק ולאידך 115.2

⁶⁷ וגם בדם זהו שיעורו כזית שהרי כשיקרוש רביעית דם יעמוד על כזית ושיעור אחד הוא. ערוה"ש יו"ד סו ד. ונראה דפשוט להכסף משנה דגבי איסורי מאכלות שיעור משקין ברביעית. ולומר דכוונת הר"מ דממחה כזית יבש והוי רביעית בלח זה אינו מוכרח, דלא כל המשקין שווים אם כן אפשר לחלק דכל היכא דכתיב שתיה הוא דוקא רביעית אבל היכי דכתיב אכילה רק שתיה בכלל אכילה, הוי ליה בכזית כלשון אכילה. ספר מנחת חינוך מצוה קמח אות יג.

⁶⁸ ונפקא מינה לפסול עדות שבפחות מכזית אינו פסול לעדות מן התורה שאינו אלא חצי שיעור כמש"כ בפמ"ג בפתיחה כוללת ח"א אות כד וח"ג אות יד, ועוד ג"מ בנתערב כזית בכדי אכילת פרס כלומר כזית בשלוש ארבע ביצים דלכו"ע אמרינן ביה טעם כעיק מן התורה עיין ב"י יו"ד צח ופמ"ג בפתיחה שער התערובות ועיין שם עוד שגם אבר מן החי שאין בו כזית לא הוה בריה, וכן כתב הפרי תואר אות א'. והכרתי ופלתי אות ג' כתב בפשיטות להיפך דאף פחות מכזית הוה בריה. ולא ידענא כיון דהטעם דאחשביה רחמנא למלקות, כל שאין כזית פטור הוא.

⁶⁹ שם פרק ב הלכה כא

⁷⁰ מ"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

נמלה שחסרה⁷¹ אפילו אחת מרגליה אינה אינו לוקה עליה⁷² אלא בכזית לפיכך האוכל זבוב שלם או יתוש שלם בין חי ובין מת אפילו אין בו כזית לוקה משום שרץ העוף.

דף יג:

ט. חייבי כריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחליין להן חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחליין להן

אלו הן הלוקין⁷³ כל העובר על לא תעשה שחייבין עליו כרת, ואין בו מיתת בית דין⁷⁴, כגון אוכל חלב ודם וחמץ בפסח כמו שהתבאר, וכן כל העובר

⁷¹ רמב"ם שם הלכה כב

⁷² דבגמ' נזיר נא ע"ב בעי רבא נמלה שחסרה מהו שיעורא גמירין לה והא חסר או בריה גמירי לה והאיכא ופירש"י כל שהו ואכלה מהו שיעור נמלה שלימה גמירי לה דכי אכיל חייב ואילו היכא דחסרה הוי פטור או דלמא בריה גמירי לה דכי אכיל בריה מיחייב וכי חסרה נמי חייב דהאיכא בריה ואמרין רובו ככולו: ובתוס' שם פ' כלומר שלימה בבריה והא חסרה או דלמא בריה גמירי לה והויא לה שרץ הואיל ועדיין ראוייה לחיות ולא איפשיטא ולכיה פסק הרמב"ם שאינו לוקה מספק אמנם עכ"פ הוי ספק דאורייתא (ערוה"ש שם סעי' יב)

⁷³ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה א

⁷⁴ אולם אם יש בו מיתת בית דין אינו לוקה כיון דהוי לו שניתן לאזהרת מיתת בית דין, רמב"ם שם הלכה ב כדלהלן ועיי' רדב"ז שם הלכה ב ועיי' מל"מ שם פרק יז הלכה ז וכן אי בעינן שיהיה מחוייב מלקות מן הדין כדי שיועיל לו המלקות עיי' בתשובת הרלנ"ח ז"ל בפסק הסמיכה שהאריך בזה אולם עיי' בב"י בטור יו"ד סוף סימן קנ"ז בבדק הבית שהביא בשם תשובת הגאונים, ז"ל, הבא לב"ד ואמר הרגתי את הנפש, או חללתי שבת, או עברתי עבירה כו', אבל אם רצה לעשות תשובה מלקין אותו ועושין לו כפרה וזו היא כפרתו, דמלקות במקום מיתה עומדת, והא דאמר רבא (סנהדרין ט' ע"ב) אין אדם משים עצמו רשע לא לענין כריתות אלא לענין מיתות ב"ד ובמגיה על המל"מ שם כתב ויתכן לומר דס"ל דמ"ש ר"ע חייבי כריתות לוקין היינו דוקא במי שעבר על ל"ת שחייבין עליו כרת כדדייק לישניה בפ"ח שכתב כל העובר על ל"ת שחייבין עליו כרת ואין בו מיתת ב"ד גם בפירוש המשנה דקדק וכתב כי כל מחוייבי כרת בלבד לוקין אבל מי שמחלל שבת בלא עדים דנתחייב כרת אינו לוקה כיון דהלאו שבו ניתן לאזהרת מיתת ב"ד. וזה מבואר בדבריו בפירוש המשנה שכתב וז"ל החלק האחד מהם לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד או לאזהרת כרת אין לוקין עליו כגון לא יקח איש את אשת אביו וכו'. הרי שדקדק להביא לאוין שיש בהם מיתת ב"ד היכא דאיכא עדים וכרת בלא עדים אוציא אני חלב ודם שאין בהם אלא כרת דלוקין. וזה דעת רש"י בר"פ אלו הן הלוקין שכתב חייבי כריתות קתני כל חייבי כריתות שאין בהם מיתת ב"ד הוזכרו במשנתנו לענין מלקות ונראה שלמד חילוק זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

על לא תעשה שחייבין עליו מיתה בידי שמים⁷⁵ כגון אוכל טבל וכהן טמא שאכל תרומה טהורה, וכן כל העובר על לאו שיש בו מעשה כגון אוכל בשר בחלב או לובש שעטנז, אבל לאו שאין בו מעשה כגון חולך רכיל ונוקם ונוטר ונושא שמע שוא אינו לוקה.

שאר העריות⁷⁶ כולן⁷⁷ בכרת בלבד ואין בהם מיתה ב"ד, לפיכך אם היו שם עדים והתראה ב"ד מלקין אותן שכל חייבי כריתות לוקין.

י. כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות

אם היה במעשה⁷⁸ עבירה שעשה לאו של מלקות ולא מיתה אם התרו בו למלקות לוקה דהא ליכא אלא רשעה אחת אבל התרו בו למיתה מת ואינו לוקה.

מ"ש שם בגמ' דחייבי כריתות לוקין משום ג"ש דלענין מלעניך כלומר דבפרשת קדושים כתיב ואיש אשר יקח את בת אחותו ונכרתו לעיני וכתוב ונקלה אחיך לעניך וא"כ דיו לבא מן הדין להיות כנדון ודוקא חייבי כרת בלבד כההיא דבת אחותו לוקה אבל שאר חייבי כריתות שיש בהם מיתה ב"ד אין בהם מלקות דלא נכנסו בכלל הג"ש ועיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הלכה ז'. ולפי זה מ"ש דחייבי כריתות שלקו נפטרו היינו במי שחילל שבת בזדון בלא עדים דנתחייב כרת ונפטור ממלקות ואם לקה נפטר מהכרת אבל האוכל חמץ בפסח וכיוצא דחייב מלקות וכרת לא נפטר מהכרת ע"י המלקות וזו היא ששנינו כל חייבי כריתות לוקין וכיון דבדין לקה לא נפטר והכי מוכח מסוגיא דסנהדרין (דף מ"ז). ובהכי ניהא מ"ש הרמב"ם פרק אלו הן הלוקין דחייבי כריתות לוקין ואחר שלקו ועשו תשובה נפטרו מן הכרת והוקשה להר"ב בני חיי (דף י"ב) דמלקות מאי עבדתיה והרי אין לך דבר שעומד בפני התשובה כו' יע"ש. ומ"ש הרמב"ם פ"ב מהלכות שחיטה דהאחרון לוקה היינו לומר דהראשון אינו לוקה משום אותו ואת בנו כיון ששחט ברשות ועיי' מ"ש בפירוש המשניות בפרק אותו ואת בנו.

⁷⁵ ומה שכתב וכן העובר על ל"ת שחייבין עליה מיתה בידי שמים נלמד מדברי ר"ע שאמר חייבי כריתות ישנן בכלל מלקות ארבעים שאם עשה תשובה בית דין של מעלה מוחלים להם חייבי מיתות בית דין אינן בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין מוחלים להם וחייבי מיתה בידי שמים בההוא טעמא דכרת שייכי דאם עשו תשובה בית דין של מעלה מוחלים להם וא"כ בדין הוא דלקו. כס"מ שם

⁷⁶ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה ז

⁷⁷ מלבד הבא על אמו, ועל אשת אביו, ועל אשת בנו והיא הנקראת כלתו, והשוכב עם זכר, והשוכב עם בהמה, והאשה המביאה את הבהמה עליה. הבא על בת אשתו בחיי אשתו, ועל בת בתה, ועל בת בנה, ועל אם אשתו, ועל אם אמה, ועל אם אביה, והבא על בתו, ועל בת בתו, ועל בת בנו. ועל אשת איש
⁷⁸ רדב"ז שם הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

אבל אם לא היה שם אלא מיתה לבד אף על גב דהתרו בו למלקות אינו לוקה כדלהלן. וגם לא קטלינן ליה שהרי לא התרו בו למיתה ולא מיחייב עד שיתיר עצמו למיתה.

יא. לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עד: שכל לאו שניתן⁷⁹ לאזהרת מיתת בית דין כלומר לאו שניתן לאזהרת דבר שמחייבין עליו מיתת ב"ד⁸⁰, כגון (שמות כ פסוק י, יג) לא תנאף. לא תעשה כל מלאכה בשבת, אין לוקין עליו⁸¹.

יב. חייבי בריתות לא צריכי התראה

למרות שכל לאו⁸² שניתן לאזהרה אין לוקין עליו, חייבי בריתות לוקים כדלעיל כיון שגילתה תורה שלוקה בו.

⁷⁹ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה ב

⁸⁰ המעם שאין לוקין עליו לפי שלא ניתן לאזהרת עונש מלקות כשאר לאוין שהרי הוצרך להזהירו שאם לא כן לא היה יכול לחייבו מיתה. כסף משנה שם

⁸¹ ודאי אם היה במעשה לאו שיש בו מלקות ומיתה אם התרו בו למלקות לוקה. דהא ליכא אלא רשעה אחת אבל התרו בו למיתה מת ואינו לוקה, אבל בלאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אף על גב דהתרו בו למלקות כגון שהיה עושה מלאכה בשבת ואמרו לו לא תעשה מלאכה שאתה חייב מלקות עליה אינו לוקה שהרי הלאו ניתן לאזהרת מיתת ב"ד וגם לא קטלינן ליה שהרי לא התרו בו למיתה ולא מיחייב עד שיתיר עצמו למיתה רדב"ז שם

⁸² עי' בס' לח"מ שם הלכה ב דהאריך להקשות ע"ד הרמב"ם דכיון דפסק דחייבי בריתות לוקין משמע דס"ל דחייבי בריתות לא צריכי אזהרה דהכי משמע במכות (דף יג ב) וזה הפך מ"ש בס' המצות שורש י"ד דלא ענש הכתוב מיתה או כרת אא"כ הוזכר ובפירוש המשניות פרק אלו הן הלוקין כתב כי התורה אינה מחייבת מיתה או כרת אא"כ בלאו פשוט וכיון דבריתות צריכי אזהרה היאך פסק דחייבי בריתות לוקין והלא איצטריך הלאו לאזהרת כרת ואין לוקין עליו מידי דהוה אלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. ותי' אלא היינו טעמא דלקי משום ג"ש דלענין לענין פסק רבינו כרבינא כדרכו בכל המקומות לפסוק כאוקימתא דלבסוף דהיא במסקנא ותירוץ צ"ע דלפי דבריו קשה היאך כתב דששה לאוין אין לוקין עליהם ומני בהדיהו לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד או כרת נהי דאינו לוקה משום דניתן לאזהרת מיתת ב"ד מ"מ לוקה מטעם הג"ש ולא דמי לשאר לאוין דלא לקי עליהו כלל. והר"ב בני חיי בחדושו (דף ט"ז) הקשה על הלח"מ דכיון דבפירוש רבתה תורה א"כ אין הפרש בין כרת דעשה לכרת דל"ת דבכולהו לקי ומדברי הרמב"ם משמע דכרת עשה אינו לוקה כו'. ותמיהא מלתא דכלל גדול בידנו לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ואיך הקשה דילקה על כרת דעשה. תו איכא למידק על הרמב"ם דהנה התוס' חולין (דף פ') הכריחו דמתני' דקתני הראשון חייב כרת ושניהם סופנים את הארבעים אתיא דלא כמ"ד דחייבי בריתות שלקו נפטרו מידי בריתתם וראינו להרמב"ם ז"ל בפרקין

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

יג. פסח ומילה דלית בהו אזהרה לא מייתי קרבן

כל עבירה⁸³ שחייבין על זדונה כרת, חייבין על שגגתה חטאת חוץ משלש עבירות, מגדף, ומבטל מילה, וקרבן פסח, הפסח והמילה מפני שהן מצות עשה וחטאת אין מביאין אלא על שגגת לא תעשה שנאמר (ויקרא ה פסוק יז) אחת מקל מצות ה' אשר לא תעשינה, והמגדף מפני שאין בו מעשה ונאמר (במדבר טו פסוק כט) לעשה פשגה לעושה בשגגה יצא מגדף שאין בו מעשה⁸⁴.

שפסק כמ"ד דחייבי כריתות שלקו נפטרו ובפי"ח כתב דכל חייבי כריתות לוקין. המניה במל"מ שם יז ז, ועיין או"ש שהאריך בזה.

⁸³ רמב"ם הלכות שגגות פרק א הלכה ב

⁸⁴ לפיכך המקבל ע"ז באלוה אף על פי שהוא חייב כרת אם היה מזיד נסקל ואם קיבל בשגגה פטור מן הקרבן לפי שלא עשה מעשה ונאמר בעשותה אחת.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

